

Tema: smrt

Dora Krišelj, Pia Zala Meden, Ajda Robas

Izbrana dela:

Benji Davies: *Dedkov otok*. Prevod: Mateja Črv Sužnik in Miha Sužnik. Zala, 2015. 30 strani.

Séverine Gauthier, Amélie Flechais: *Človek gora*. Prevod: Katja Šaponjić. VigeVageKnjige, 2019. 39 strani.

Smrt je univerzalna tema, s katero se v življenju vsi slej ko prej srečamo. Tako odraslim kot otrokom pa razumevanje in sprejemanje smrti lahko predstavlja velik izziv. Ob smrti ljubljene osebe se soočimo s težkimi čustvi, zato je pomembno, da otrokom ponudimo primerna orodja za prerogovanje teh izzivov.

Otroci dojemajo smrt na svoj način, ki se izoblikuje na podlagi njihovih preteklih izkušenj, njihove starosti, čustvenega razvoja in okolja. Mediji, kot so risanke, filmi, televizija, video igre in knjige, so polni podob smrti, kar lahko vpliva na to, kako jo otrok pojmuje in razume. Na pojmovanje smrti vpliva tudi otrokova starost. Otroci do 2. leta starosti tako ne razumejo pomena smrti, vendar so lahko tesnobni in prestrašeni zaradi reakcij odraslih. Predšolski otroci (3–5 let) začenjajo razumeti, da se odrasli bojijo smrti, sami pa jo dojemajo kot začasno. Odrasli jim smrt pogosto pojasnijo z besedami: »šel je v nebesa« ali pa »zaspal je in se ni zbudil«. Te besede se lahko v tistem trenutku zdijo enostavna razlaga smrti, a otroci to razlago pogosto narobe interpretirajo, zato je bolje, da se jim čim bolj neposredno razloži, da ljubljene osebe ne bo več nazaj. V slikanici *Dedkov otok* spremljamo dedka, ki se odpravlja na zadnje potovanje, in njegovega vnuka, ki se sooča z dedkovo smrtjo.

Šolarji imajo bolj realistično razumevanje smrti. Pogosto jo personificirajo, a se že zavedajo, da je smrt trajna in da vsi nekoč umrejo. Zanima jih predvsem fizični proces smrti in kaj se zgodi po njej, zaradi česar se je lahko tudi bojijo. Slikaniški strip *Človek gora* z nežno in poetično pripovedjo

o odhajanju in odrasčanju tako na svoj način prispeva k razumevanju te tematike. Podobno kot v knjigi *Dedkov otok* se tudi tu dedek odpravlja na zadnje potovanje. Otrok mu želi pomagati, zato se odpravi na najvišjo goro iskat najmočnejši veter. Deček se prvič sam odpravi na pot in na njej spozna številne prijatelje, ki mu pomagajo razumeti moč korenin in koncept minevanja. Knjiga je primerna za otroke in mlade od osmega leta starosti dalje in tudi za odrasle.

••••• Bibliografija: •••••

••••• »A Child's Concept of Death«. *Stanford Medicine. Children's Health.*

••••• <https://www.stanfordchildrens.org/en/topic/default?id=a-childs-concept-of-death-90-Po3o44> (dostop 5. 6. 2024)

Benji Davies: *Dedkov otok*

Vsebina: Nekega dne Žiga obiše svojega dedka. Skozi skrivnostna vrata na podstrešju skupaj odpotujeta v daljno džunglo. Dedek se naposled odloči, da bo ostal tam, Žiga pa sam z ladjo odpluje nazaj domov, kjer se nauči živeti brez dedka. Nekega dne dobi pismo, ki mu ga je dedek poslal iz džungle.

Slikanica, v kateri imajo velikansko težo ilustracije, besedilo pa predstavlja le spremni zapis, je primerna za otroke od 5. do 10. leta.

Otroku preberite knjigo. Bodite pozorni na zgodbo, like in njihove odnose ter ilustracije.

Vprašanja po prvem branju:

Kdo nastopa v zgodbi? Kam gresta dedek in Žiga? Zakaj se Žiga sam vrne domov? Kaj se zgodi na koncu zgodbe? Kaj ti je bilo v knjigi najbolj všeč?

Vprašanja po drugem branju:

1. sklop: Obisk pri dedku

Vprašanja: H komu gre Žiga na obisk? Kje v hiši Žiga najde svojega dedka? Kaj Žigov dedek tam počne?

2. sklop: Svet za kovinskimi vrati

Vprašanja: Kaj dedek skriva pod rjuho? Kaj se skriva za kovinskimi vrati? Kam plujeta Žiga in dedek? Kako misliš, da se med potovanjem počuti Žiga?

3. sklop: Otok

Vprašanja: Kaj misliš, zakaj dedek ne potrebuje več svoje palice? Kaj najdeta na vrhu otoka? Kaj naredita s staro kolibo? Kaj vse počneta na otoku? Kaj dedek reče Žigu? Kako misliš, da se je Žiga ob tem počutil? Kako misliš, da se je počutil dedek? Kako bi se ti počutil/-a na Žigovem mestu?

4. sklop: Žigova vrnitev domov

Vprašanja: Zakaj dedek na otoku ne bo osamljen? Zakaj se je Žigu pot brez dedka zdela veliko daljša? Se tudi tebi zdijo poti kdaj res dolge? Kdaj? Zakaj Žiga ni več mogel najti kovinskih vrat na dedkovem podstrešju? Ali misliš, da so sploh kdaj bila tam? Zakaj misliš, da je dedek odšel in se ni vrnil?

Aktivnost:

Pisanje razglednice (30 minut)

Delavnica:

Ustvarjanje razglednice (40 minut):

Razdelite bele liste papirja otrokom in jim dajte na voljo barvice, flomastre, svinčnike ali druge ustvarjalne pripomočke.

Otroci naj na eni strani lista narišejo svoj najljubši spomin s starim staršem, pradedkom, prababico ali kom drugim, ki je umrl.

Na drugi strani lista naj napišejo sporočilo pokojnemu. Pomagajte mlajšim otrokom pri pisanju, če je treba.

Po končani delavnici lahko otroke spodbudite, naj odnesejo svoje razglednice domov in jih odložijo na posebno mesto, kjer bodo razglednico zmeraj našli, če bodo pokojnega pogrešali.

Zaključek (5 minut):

Spodbudite otroke, naj s skupino podelijo svoj najljubši spomin na dedka, babico, pradedka, prababico.

Ta delavnica je namenjena spodbujanju otrok, da skozi spomine s pomočjo umetnosti izrazijo svoja čustva. Tudi če so stari starši še živi, je pomembno, da se otrok zaveda, da vsi enkrat umremo in da je treba ceniti spomine, ki jih skupaj ustvarimo.

S everine Gauthier, Am elie Flechais:  lovek gora

Vseбина: Dedek, ki je ves porasel z gorami, otroku pove, da se odpravlja na zadnje potovanje, kamor ga ne more vzeti s sabo. Otrok se zato odpravi iskat najmočnejši veter, ki zmore premikati gore. Na poti sreča prastaro drevo, kotaleče se kamne in čredo kozorogov ter premišljuje o koreninah, minevanju in medsebojni pomoči.

Otroku preberite knjigo. Bodite pozorni na zgodbo, like in njihove odnose ter ilustracije.

Vprašanja po prvem branju:

O čem govori besedilo? Koga vse fant sreča na potovanju? Kateri lik se ti je najbolj vtisnil v spomin in zakaj? Kateri lik misliš, da ti je najbolj podoben? Zakaj?

Podrobnejša obravnava besedila med drugim branjem. Po vsakem prebranem sklopu zastavimo vprašanja.

Cilj: Podrobno se seznanimo z zgodbo, liki in odnosi. Vprašanja otroke spodbujajo, da skozi lik spoznavajo smrt v družini in vidi-jo, od kod lahko črpajo notranjo mo  in najdejo podporo v težkih situacijah.

1. sklop: Otrok se odlo i, da gre na potovanje

Vprašanja: Zakaj hoče dedek odpotovati brez otroka? Kam misliš, da gre dedek? Zakaj je dedek prepričan, da se bosta  e enkrat srečala? Kam se odpravi otrok? Zakaj se sploh odpravi na pot?

2. sklop: Otrok sreča drevo

Vprašanja: Zakaj se drevo ne bo zlomilo, ko piha veter? Kaj so korenine? Kakšne korenine misliš, da ima otrok? Zakaj so korenine pri otroku drugačne kot tiste, ki jih ima drevo; kako mu pomagajo?

3. sklop: Otrok sreča kamenje

Vprašanja: Koga sreča otrok ob vznožju gore? Kam se kota-
lijo kamni? Kaj bodo kamni naredili, ko prispejo do cilja?
Zakaj kamni nočejo znova na vrh gore? Je njihova pot bolj
posebna zato, ker je ne morejo ponoviti? Ali lahko katero
pot/doživetje še enkrat ponovimo? Kaj je skupno kamnom
in dedku? Ali tudi ti rad/-a pripoveduješ o svojih potovanjih
in dogodivščinah? Komu?

4. sklop: Otrok sreča kozoroga

Vprašanja: Zakaj kozorog pravi, da fantu ni treba potovati
sam? Kdo vse mu je na poti že pomagal? Kakšna je bila dežela
kozorogov? Kakšne korenine misliš, da ima kozorog? Misliš,
da bi otrok lahko prehodil pot brez prijatelja? Kako se je ob
prijatelju počutil? Si tudi ti na potovanju želiš imeti prijate-
lje ali bi pot raje prehodil/-a sam/-a? Zakaj?

5. sklop: Srečanje z vetrom

Vprašanja: Kako bo veter pomagal otroku? Kaj ugotovi de-
ček, ko se vrne do dedkovih gor? Kam je odšel dedek in zakaj
ga ne bo več nazaj? Kaj mu je dedek zapustil? Kaj mu pred-
stavljajo gore? Kdaj se bo lahko vrnil k njim? Zakaj na kon-
cu zgodbe dečku zrastejo gore? Kaj misliš, da predstavljajo?
Kako se glavni junak spopade z dedkovim odhodom? Kako
bi ti ravnal/-a na njegovem mestu? Bo šel tudi deček enkrat
na zadnje potovanje?

Aktivnost:

Risarska dejavnost: Moč korenin (30 minut):

Otrokom razdelite papirje in risarske materiale (barvice, flomastri, voščenske ipd.).

Najprej jih prosite, naj na papirju narišejo sebe v obliki drevesa. Naj si predstavljajo, da so drevo, ki simbolizira njihovo notranjo moč.

Nato naj narišejo korenine svojega drevesa. Spodbujajte jih, naj razmišljajo o stvareh, ki jim dajejo moč, kot so družina, prijatelji, hobiji, talenti, vrednote itd.

Ko končajo risanje korenin, naj otroci ustrezno označijo, kaj korenine simbolizirajo.

Skupinsko deljenje in zaključek (15 minut):

Po končani ustvarjalni dejavnosti povabite otroke, naj prostovoljno delijo svoje risbe in drevesa s skupino.

Spodbudite jih, naj pripovedujejo o tem, kaj predstavlja vsaka korenina na njihovem drevesu ter kako jim te stvari pomagajo rasti in se počutiti močne.

Poudarite pomen povezovanja in se pogovorite o tem, kako nam lahko družina, prijatelji, hobiji, vrednote itd. pomagajo pri soočanju s težavami in ohranjanju notranje stabilnosti.

Na koncu delavnice se zahvalite otrokom za sodelovanje in poudarite, da je pomembno, da se o svojih občutkih, mislih in izkušnjah pogovarjamo tudi z drugimi.

Opomba: Pri izvajanju te delavnice, ki je primerna za otroke, starejše od 8 let, se prepričajte, da je pristop prilagojen njihovi starosti in razumevanju. Bodite pozorni na njihove odzive ter zagotovite varno in spoštljivo okolje za izražanje. Spodbujajte pozitivno komunikacijo in medsebojno spoštovanje med otroki.